

Advies inzake toekomstige huisvesting van chimpansees van het BPRC

Begeleidingscommissie Nieuwbouw BPRC

d.d. 19-2-02

Vooraf

Op 25-8-2001 bracht de Begeleidingscommissie Nieuwbouw BPRC haar eindadvies uit met betrekking tot de toekomstige huisvesting van alle primaten van het BPRC. In de ontvangstbevestiging (17-9-01) vroeg de Directeur Generaal Hoger Onderwijs en Wetenschappen de Commissie in aanvulling op het eindadvies een programma van eisen te formuleren voor de huisvesting van chimpansees, en beschikbaar te blijven.

Op basis van het inmiddels geformuleerde programma van welzijnseisen heeft de commissie op 8-11-01 en 13-2-02 twee plannen voor de huisvesting van chimpansees beoordeeld, te weten een plan van Stichting AAP en één van BPRC. In beide gevallen werden de plannen zeer kort vóór de vergadering van de Commissie ontvangen, zodat de oordeelvorming onder extreme tijdsdruk diende te geschieden.

Onderstaand geeft de Commissie haar advies m.b.t. genoemde plannen. In dit advies worden reeds eerder uitgebrachte adviezen m.b.t. chimpansees niet herhaald; deze blijven echter onverminderd van kracht (zie het eindadvies d.d. 25-8-01). Voor de goede orde worden in het onderstaande de HIV-geïnfecteerde chimpansees apart van de niet-geïnfecteerde dieren behandeld.

De geïnfecteerde chimpansees

Ten behoeve van de huisvesting van de geïnfecteerde chimpansees werd aanvankelijk van Stichting AAP een plan ontvangen m.b.t. een locatie in Zuid Spanje. In tweede instantie deelde Stichting AAP echter mede dat) wegens vergunningstechnische problemen (o.a. in verband met de de verplichting op basis van art. 9, 3e lid, sub a, van de Richtlijn 86/609/EEC) alsnog gekozen is voor de locatie Almere, alwaar eenzelfde voorziening gebouwd zou worden als oorspronkelijk gepland in Spanje. Vooruitlopend op voltooiing van de bouw in Almere, zouden de dieren tijdelijk gehuisvest kunnen worden in een reeds aanwezig quarantainegebouw. Dit laatste acht de Commissie ongewenst. Overplaatsing zou niet moeten geschieden voordat de definitieve accommodatie gereed is.

M.b.t. het ingediende plan voor de definitieve huisvesting constateert de Commissie dat dit onvoldoende in detail is uitgewerkt om vast te kunnen stellen of het, anders dan in globale lijnen, voldoet aan de gestelde eisen. Stichting AAP gaf aan dat dit komt omdat zij in een te laat stadium relevante informatie heeft ontvangen. Uitplaatsing van de geïnfecteerde dieren naar Almere zou daarom slechts mogen geschieden onder de volgende voorwaarden:

- de plannen dienen door Stichting AAP nader te worden uitgewerkt en (ook in details) te worden aangepast aan de welzijnseisen, waar nodig in overleg met of onder begeleiding van de Commissie en/ of aan te wijzen deskundigen. Stichting AAP toonde zich daartoe bereid.
- Stichting AAP dient aan te tonen dat zij met redelijke zekerheid zal kunnen beschikken over de benodigde vergunningen (met name bouw- en milieuvergunningen)
- Stichting AAP zal een programma moeten opstellen en (laten) uitvoeren voor langdurige monitoring van virus/antistof spiegels, gecontroleerd door ter zake kundigen. Dit zowel in het belang van de gezondheidszorg voor de dieren, als m.b.t. de veiligheid voor het verzorgende personeel
- de locatie waar de dieren worden gehuisvest dient zodanig te zijn dat besmetting met het HIV-virus wordt uitgesloten. Dit vereist dat de locatie een strikt gecontroleerde toegankelijkheid heeft die beperkt is tot uitsluitend de verantwoordelijke medewerkers. Het vereist tevens vaste verzorgers met een specifieke deskundigheid

Van BPRC werd eveneens een plan voor de toekomstige huisvesting van de geïnfecteerde chimpansees ontvangen. In grote lijnen voldoet dit plan aan de gestelde minimumeisen, hoewel ook hier nog vele details ontbreken. De Commissie acht huisvesting in de geplande accommodatie verantwoord indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- nadere uitwerking van de plannen opdat ook voldaan zal worden aan vele welzijnsdetails; dit, waar nodig, in overleg met of onder de begeleiding van de Commissie en/ of aan te wijzen deskundigen. Het BPRC toonde zich daartoe bereid.
- de dieren dienen te worden ondergebracht in een aparte Stichting (of ander rechtslichaam) zodat vermenging van belangen met het BPRC uitgesloten wordt.
- verder gelden dezelfde voorwaarden als genoemd bij het plan van Stichting AAP

De Commissie is van mening dat huisvesting op het BPRC-terrein de voorkeur verdient vanwege de ter plaatse aanwezige medisch-biologische deskundigheid m.b.t. voortgaande monitoring van de gezondheidssituatie van de dieren, de wederzijdse vertrouwdheid van de dieren en de verzorgers, en de jarenlange ervaring m.b.t. de veiligheid voor verzorgend personeel en omgeving.

De niet-geïnfekteerde chimpansees

Van Stichting AAP werd een voorstel ontvangen om 36 niet-geïnfekteerde chimpansees onder te brengen op een locatie in Zuid Spanje. De Commissie is van mening dat het betreffende plan zal kunnen voldoen aan de gestelde welzijnseisen en dat uitplaatsing naar deze locatie verantwoord is onder de volgende voorwaarden:

- nadere uitwerking van de plannen om ook aan alle welzijnsdetails te voldoen; waar nodig onder begeleiding of in overleg met de Commissie en/of aan te wijzen deskundigen
- Stichting AAP dient aan te tonen dat alle relevante vergunningen verkregen zullen kunnen worden (ook de export documenten voor de dieren)
- met het oog op het sociale en individuele welzijn van de dieren moet tenminste enige voortplanting in groepen van gemengde sexe mogelijk zijn
- met het oog op het feit dat het hier dieren van een ernstig bedreigde soort betreft (*Pan verus*) dienen alle dieren bovendien te worden ondergebracht in het desbetreffende Europese stamboek en in het binnenkort te formaliseren EEP fokprogramma. Dit maakt uitwisseling van dieren mogelijk, die gewenst is ten behoeve van het verantwoorde genetische beheer van de totale Europese populatie van deze soort.

Van de zijde van het BPRC werd over de niet-geïnfekteerde chimpansees het volgende meegedeeld. Er bevinden zich thans nog 76 van deze dieren op het BPRC waarvan er op afzienbare termijn 42 op de nominatie staan om uitgeplaatst te worden naar erkende, door EAZA gekwalificeerde dierentuinen. De commissie is van mening dat het plan van het BPRC om deze chimpansees uit te plaatsen naar erkende dierentuinen een goede en verantwoorde oplossing biedt. De uitplaatsing dient te geschieden in overleg met de de EEP-coördinator/EAZA, zodat de zekerheid ontstaat dat de opvangende instellingen aan de gestelde eisen betreffende welzijn en populatiebeheer voldoen. Een belangrijk voordeel van uitplaatsing naar dierentuinen is, dat dit al op aanzienlijk kortere termijn een goede bestemming kan bieden aan een aanmerkelijk aantal dieren.

Er resten dus nog 34 dieren die de Stichting AAP op haar Spaanse locatie zou kunnen en willen opvangen. Het BPRC gaf te verstaan en het is enkele leden van de commissie ook bekend dat er op niet al te lange termijn meer dieren naar goede dierenparken zullen kunnen worden uitgeplaatst als hierin een actief beleid wordt gevoerd. Dat betekent dat het aantal naar Spanje uit te plaatsen dieren kleiner kan uitvallen.

Eindverantwoordelijkheid voor/eigendom van de chimpansees

Hoewel dit niet onmiddellijk met het welzijn van de apen in de nabije toekomst te maken hoeft te hebben, wil de commissie er toch met grote nadruk op wijzen dat volgens haar het eigendom van, en dus de eindverantwoordelijkheid over de uit te plaatsen dieren bij de overheid dient te berusten, doch deze kan worden gedelegeerd aan bijvoorbeeld de EEP-coördinator of aan een op te richten Raad van Toezicht met bepaalde controlebevoegdheden. Immers chimpansees kunnen zeer oud worden en men weet nooit wat er in de toekomst gebeurt. Een opvangadres kan opgeheven worden of er kunnen calamiteiten optreden. Met deze blijvende verantwoordelijkheid toont de overheid aan degenen, die zich bekommerd hebben om het lot van deze ex-proefdieren, dat zij het als een plicht beschouwt garant te staan voor hun welzijn en dat zij deze verplichting, tot hun dood toe, niet uit handen wil geven.

De leden van de commissie hebben zich bereid verklaard om ook het verdere traject met adviesdiensten te begeleiden.